

Wandelroute Groenendijk en Haren (8 of 6 km)

► Over de route

Tussen de Diedensche Uiterdijk en Berghem lag vroeger een dijk (Groenendijk). Deze dijk liep vanaf de Maas het land in en was in 1360 een Maasdijk. Later maakte hij deel uit van het systeem van de Beerse Maas. De Groenendijk, een zogenaamde 'compartimenteringsdijk', was bedoeld om bij hoog water het gebied niet in één keer te laten overstromen.

In 1942 werd de Beerse Overlaet definitief gesloten. Daarmee verviel ook de functie van de Groenendijk. In de loop van de jaren is het grootste deel van het ca. 1 meter hoge dijke verdwenen.

In 2001 is het opnieuw aangelegd, als onderdeel van een natuurontwikkelingsproject. Dit project omvat in totaal 28 hectare en vormt een ecologische verbindingszone. Dat is een strook grond die de Diedensche Uiterdijk en de Hertogswetering met elkaar verbindt en waarlangs planten en dieren zich kunnen verplaatsen.

In het gebied zijn onder andere natuurvriendelijke oevers, plas- en draszones en poelen aangelegd. Hierdoor ontstaan gunstige leefomstandigheden voor de kenmerkende flora en fauna van het rivierengebied.

Planten die u hier kunt aantreffen, zijn: kattestaart, lisdodde, dotterbloem, waterwegbree en veenwortel. Dieren die u hier kunt aantreffen, zijn: verschillende soorten eenden, watersnippen, kikkers, salamanders en gele kwikstaarten.

Routebeschrijving

Er zijn twee vertrekpunten: nabij café Hanenberg aan de Maasdijk ① en het kerkplein in de dorpskern van Haren ②.

Informatie over (openbaar) vervoer, parkeren, horeca en toegankelijkheid vindt u aan het einde van deze beschrijving.

De route loopt vanaf café Hanenberg naar de Maasdijk en volgt de dijk in westelijke richting (d.i. linksaf de dijk op). Na ca. 300 meter rechtsaf de Maasakkerstraat inslaan en na ca. 700 meter rechtsaf het graspad rechts van de sloot inslaan.

U bevindt zich nu in de Diedensche Uiterdijk in de uiterwaarden van de rivier de Maas ①. Hier bevindt zich nog een fraai restant van een meander van de Oude Maas. Deze oude maasbedding die nog steeds watervoerend is, ligt sinds de 17e eeuw langs de hoofdbedding en is nooit met stenen en kribben versterkt geweest.

De Oude Maas ligt in een complex van natuurlijke welvingen en verlande geulen uit nog vroegere tijdperken. Het bijzondere van dit gebied is dat het op geheel natuurlijke wijze ontstaan is en nooit door mensen vergraven is. Vanaf de dijk is het gebied goed te overzien. Momenteel wordt hier nog veel landbouw bedreven. In de toekomst zal een groot deel van dit gebied omgevormd worden naar natuurgebied.

Het onverharde weggetje ca. 800 meter volgen in de richting van de radio- en TV-toren. U steekt het betonnen bruggetje over en een stuk grasland. Vervolgens gaat u rechtsaf (door een klaphek) de Maasdijk op. Op de dijk rechtsaf en na ca. 500 meter linksaf via een stenen trap de dijk af. Het pad volgen via de klaphekjes tot aan de verharde weg (Elzenbosstraat).

Vanaf de dijk heeft men hier een fraai uitzicht op de uiterwaarden van de Maas en aan de andere zijde het natuurgebied van Groenendijk ②.

Dit natuurgebied is ontstaan doordat het gebied geheel opnieuw is ingericht. Op veel plaatsen is klei weggegraven en zijn natte laagten ontstaan.

De klei is gebruikt tijdens de dijkverbetering om de aangrenzende dijk te versterken. Het water is over het algemeen vrij ondiep waardoor een gunstige situatie ontstaat voor natuurontwikkeling.

Allerlei vogelsoorten, waaronder veel eendachtigen zoeken voedsel in dit gebied en gebruiken het om nesten in te bouwen

en hun jongen groot te brengen. In het bosje langs de dijk is ook een kleine reigerkolonie aanwezig. Vanaf de dijk kan men in het voorjaar de vogels op het nest zien broeden en daarna de jongen in het nest zien zitten.

Op de Elzenbosstraat gaat u linksaf. De weg ca. 350 meter volgen, vervolgens rechtsaf door het klaphekje het natuurgebied in. Bij de lindeboom gaat u linksaf de dijk op. U volgt de dijk tot aan het hek met het beeld. Hier steekt u de Dorpenweg over. Let hier vooral goed op voor het verkeer.

Houd rekening met de aanwezigheid van een aantal koeien in het gebied. De beesten niet voeren of aaien.

Nabij de Dorpenweg ziet u in dit gebied een Lindeboom (Tilia Cordata) die in het voorjaar van 2002 door de Landinrichtingscommissie Lage Maaskant samen met Vereniging Natuurmonumenten is geplant ③.

Aan uw linkerzijde ziet u de recent aangelegde Groenendijk ④. Dit dijkje had vroeger een belangrijke waterstaatkundige betekenis in de Beerse Maas. Toen de Beerse Overlaet in 1942 definitief gesloten werd, had de dijk geen functie meer en is hij grotendeels afgegraven. In 2001 is de Groenendijk als cultuurhistorisch onderdeel van het natuurontwikkelingsproject opnieuw aangelegd.

In het verleden was het een aaneengesloten dijk. Tegenwoordig wordt de dijk op diverse plaatsen door wegen onderbroken. De dijk heeft geen waterstaatkundige functie meer.

Het natuurgebied wordt begraaasd met een aantal runderen. Dat is noodzakelijk om te voorkomen dat het gebied verandert in bos. Indien geen begrazing plaatsvindt, komen op tal van plaatsen bomen op waardoor het gebied geleidelijk in bos verandert. Daarnaast zorgt het graasgedrag van de koeien ervoor dat het gebied niet verruigt.

Doordat het gras wordt opgegeten, ontstaat ruimte voor kruiden en andere plantensoorten. Het is de bedoeling om de oude begroeiing in en rond de Beerse Maas terug te brengen. Bepaalde plaatsen worden daarom afgerasterd, zodat ze onbereikbaar blijven voor de runderen. Daar kunnen zich dan ruigten en struwelen ontwikkelen.

Het ras dat hier is ingezet, is het zogenaamde Brandrode rund. Dat is een Oudhollands veeras dat in vroegere tijden op tal van plaatsen in het rivierengebied voor de landbouw gehouden werd. Omdat het ras qua productie niet is opgewassen tegen moderne veerassen is het geleidelijk verdwenen.

Inmiddels hebben diverse organisaties, waaronder de Stichting het Brandrode Rund en Vereniging Natuurmonumenten, de handen ineengeslagen en proberen om middels een gericht fokprogramma het Brandrode rund voor uitsterven te behoeden.

Het Brandrode rund zal in de toekomst in het rivierengebied op tal van plaatsen ingezet gaan worden voor de begrazing van natuurgebieden.

Eenmaal de Dorpenweg overgestoken het dijkje volgen. Na ca. 450 meter is het mogelijk om via een verkorte route (de Garststraat in) door het dorp Haren terug te gaan naar het startpunt. U kunt ook de route volgen en na ca. 1 kilometer rechtsaf de Brebitstraat inslaan.

Het deel van de Groenendijk dat u zojuist heeft gelopen, lag in het verleden in het stroomgebied van de Beerse Maas. Dit was 'een kunstmatige rivier' die bij hoge rivierwaterstanden water via het achterland afvoerde. Op die manier konden ernstige overstromingen worden voorkomen. De Beerse Maas wordt voor het eerst vermeld in 1549 en dankt haar naam aan de plaats Beers.

Nabij deze plaats was de Maas niet bedijkt. Bij hoge waterstanden stroomde een deel van het rivierwater via deze overlaat het achterland in. Omdat het achterland als het ware een hellend vlak vormde, stroomde het water richting 's-Hertogenbosch. Daar waren ook diverse overlaten aanwezig zodat het water daar weer de Maas in kon stromen of vanaf daar via het achterland naar zee werd geleid.

Om te voorkomen dat het water met te hoge stroomsnelheid richting 's-Hertogenbosch zou stromen, was het tracé van de Beerse Overlaat in stukken verdeeld door middel van dwarsdijken. De Groenendijk was in het verleden een dergelijke dwarsdijk, gelegen op de grens tussen het land van de Heren van Ravenstein en het Graafschap Megen.

Onderlinge conflicten over het onderhoud en het waterstaatkundig beheer kwamen vaak voor. De bewoners van het Graafschap Megen hadden alle belang bij het dichthouden van de Groenendijk, waardoor de bewoners van de Heerlijkheid Ravenstein te maken kregen met wateroverlast.

Hierop staken de bewoners van de Heerlijkheid Ravenstein de dijk dan nogal eens door waardoor bewoners van het Graafschap Megen weer kampten met wateroverlast. Meer dan eens leidden deze situaties tot steek- en schietpartijen tussen inwoners van Haren en van Deursen-Dennenburg. Op een aantal plaatsen zijn poelen aanwezig die herinneren aan dijkdoorbraken uit die tijd.

Na ca. 1 km slaat u rechtsaf de Berghemseweg in richting het Dorp Haren. U volgt de Berghemseweg tot op het Kerkplein. Bij de kerk rechtsaf de Groenstraat in. Na 700 meter gaat u de Peperstraat in; deze volgt u tot aan de rotonde. U steekt de rotonde over en gaat de Lietingstraat in. Aan het einde van de Lietingstraat bent u terug bij het vertrekpunt.

De bewoners van het dorp Haren leefden vroeger vooral van landbouw en veeteelt. De vele boerderijen in het dorp herinneren aan die tijd. Het water van de Beerse Maas liet veel slib achter waardoor het land erg vruchtbaar was. In vroegere tijden was het gebied vaak onbegaanbaar vanwege wateroverlast.

Toen de Beerse Overlaet werd gesloten, is het gebied optimaal geschikt gemaakt voor de landbouw en zijn de meeste boer-

derijen uit het dorp verplaatst naar de komgronden (zware kleigronden).

In Haren was lange tijd een klooster aanwezig. Het is rond 1500 gesticht door de kinderen van Udo Talhout en diens vrouw Gerberga. Hun huis en hof in Haren werd omgebouwd tot het vrouwenklooster Bethlehem. In 1965 is het klooster gesloten en na diverse andere functies is het omgebouwd tot conferentie- en partycentrum ⑤.

► Openbaar vervoer

NS-station Oss is bereikbaar met de trein vanuit Nijmegen en 's-Hertogenbosch. De sneltrein rijdt twee keer per uur.

Op station Oss neemt u (buurt)bus 296 richting Oss. Voor stapt u uit in de Lietingstraat te Haren; voor stapt u uit in de Laagstraat.

Voor meer specifieke reisinformatie kunt u www.9292ov.nl of www.ns.nl raadplegen.

Auto & parkeren

Vanuit de richting *'s-Hertogenbosch* via de A59 richting Nijmegen. Na 17 km invoegen op de A50. Afslag Ravenstein (afslag 17). Einde afrit linksaf de Erfsestraat in, daarna op de kruising linksaf de Dorpenweg in. Op de 5e rotonde de 1e afslag de Lietingstraat in. Rijdt deze helemaal uit tot aan de dijk. Aan uw rechterhand ziet u café Hanenberg. Hier kunt u parkeren .

Vanuit de richting *Nijmegen* via de A50 richting 's-Hertogenbosch. Afslag Ravenstein (afslag 17). Op de rotonde de 3e afslag de Dorpenweg in. Op de 4e rotonde de 1e afslag de Lietingstraat in. Rijdt deze helemaal uit tot aan de dijk. Aan uw rechterhand ziet u café Hanenberg. Hier kunt u parkeren .

U kunt ook parkeren op het Kerkplein (zie routekaart).

Horeca op de route

Café Hanenberg , Lietingstraat 60 te Haren, tel. 0412-462772.
Open: In de zomermaanden alle dagen (behalve de woensdag) vanaf 10:00 uur. In de wintermaanden maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag vanaf 15:00 uur. Zaterdag vanaf 11:00 uur en zondag vanaf 10:00 uur. Woensdag gesloten. Voor groepen kan het café op verzoek eerder worden geopend.

Honden

Binnen de gemeente Oss geldt een aanlijnplicht. Uw hond mag uitsluitend loslopen in de zogenaamde 'losloopgebieden'. Deze staan aangegeven met informatieborden.

Markering

Deze wandeling is gemarkeerd met gele markeringen op paaltjes. Volg de paaltjes met de schuine kop mee (d.i. met de klok mee).

Rolstoelen en wandelwagens

Aangezien de route voor een groot deel over onverharde paden loopt, is deze ongeschikt voor rolstoelgebruikers en kinderwagens.

Bronvermelding

Deze routebeschrijving is gebaseerd op de folder “Wandelroute Groenendijk en Haren”. Deze beschrijving is aangepast voor voor wandelaars van buiten Haren die met auto of openbaar vervoer naar een startpunt van de wandelroute komen.

Opmerkingen

De gemeente Oss heeft veel aandacht besteed aan de routebeschrijving, de bijbehorende wandelkaart en GPS-bestanden. Desondanks kan het voorkomen dat u onjuistheden of onvolledigheden ontdekt, bijvoorbeeld omdat de situatie in het veld is gewijzigd. Wij stellen het op prijs als u deze via de email aan ons wilt doorgeven op: wandelen@oss.nl.

